

Aqqalu C. Jerimiassen
Atassut

EM 2020/7
30. September 2020

Forslag til Finanslov for 2021.

(Naalakkersuisoq for Finanser)

Nu begynder man at gå med bind for øjnene, 1. behandlingen er påbegyndt samme dag at Naalakkersuisut endelig har noget at fremlægge. Gad vide hvad der sker? Vi kan jo godt se, at de med god tid fremlagde finansloven sidste år, således at vi andre fik tid til at komme med evt. indvendinger og tilføjelser.

Nu sidder vi og må tage udgangspunkt i det forslag til finanslov for 2021, som egentlig allerede nu er blevet afvist af finansudvalget, til trods for at det ellers er en af de vigtigste opgaver ved styring af alt i landet. Vi fra Atassut vil stærkt kritisere Naalakkersuisut, for ikke at gennearbejde deres opgaver mere konstruktivt og professionelt, idet det ellers er unødvendigt, at skulle udføre arbejdet med bind for øjnene. Det er især for os i Atassut svært, at indhente de rette informationer, når vi ikke har en repræsentant i udvalget.

Dog mener vi fra Atassut, at der stadigvæk er behov for mere informative oplysninger i forbindelse med de økonomiske konsekvenser, der bunder i de budskaber fremført omkring bekymringer for de adskillige scenarier.

På trods af at Covid-19 forårsager en del spændinger inden for de økonomiske bedrifter, for disse der selvstændigt driver erhverv, vil vi fra Atassut understrege vigtigheden i, at det vigtigste erhverv i landet ikke er gået i spåner.

Det er yderst interessant at skulle vide, hvor meget mere man havde tænkt sig at køre med centralisering, samt fratagelse af ansvar fra de enkelte områder, med henblik på at styrke magten et bestemt sted, idet det hele går hen og skader vore rettigheder, som individuelle mennesker ved oprettelse af sådanne, som betalingsservicesystemer og lignende. Vi har fra Atassut de sidste par år omtalt befolkningens gæld utallige gange, idet vi mener at centralisering ikke har været til gavn hvad angår behandling af dette, da borgerne jo blot kan fjernserviceres over mails eller telefon og mister nærbehandling på deres bosteder.

Ja, nu er de jo også først begyndt at udsætte de kommende nye lufthavne blev og forsinkelsen af lufthavnen i Ilulissat vedtaget fra dag til dag, til trods for at det lovmæssigt var blevet godkendt. Gad vide hvad der gør det umuligt, at træffe lignende beslutninger vedrørende betalingsservicesystemet, hvis det er så dyrt? Man kan jo trods alt udsætte det til vi står bedre rent

økonomisk. Svar til lignende af disse spørgsmål dukker op når der fra Naalakkersuisuts side fremlægges udmeldinger.

Mens der er godt med tale om tilskud og støtte til fiskere i forbindelse med berømmelse af Covid-19, har vi fra Atassut et budskab: fjern dog de tilføjede 5% i afgifter midlertidigt, således hellefiskefiskernes omsætning ikke formindskes. Lad de penge blive betalt af de købende udefra, og ikke af fiskerne.

Vi fra Atassuts side var endda på forkant, og har utallige gange påpeget nødvendigheden, i at sænke billetpriser for indenrigs rejser i Grønland. Det budskab kunne ikke imødekommes fra koalitionen, men på den anden side fremlagde budskaber om, at vi i vores eget land måtte agere som turister, for netop at sætte lid og penge til landets økonomi. Ved udgangen af sommersæsonen fremlagde Naalakkersuisut overraskende nok ideer og scenarier, der kunne sænke billetpriserne for rejser indenrigs. Det er ikke utænkeligt at man mange gange bare vil have æren af at fremlægge ideer, som sine egne, idet de fra starten afviser, og dernæst fremlægger idéen, som var det deres egen.

Vi er alle kommet med vore budskaber om ønske for at Covid-19 ikke vælter landets økonomi. En fortrøstning af realiseringer af vores ønske blev til, da Naalakkersuisut oprettede mulighed for tilskud til de erhvervsdrivende selskaber. Det hele kunne opfattes fortrøstningsfuldt af alle erhvervsdrivende, og de selvstændige selskaber, idet at situationen var bekymrende. Det er i det hele taget skuffende at erfare, at kun en lille del af de tilsidesatte økonomiske ressourcer, var blevet uddelt, og at mange var blevet afvist grundet de alt for strenge kriterier. Butikker måtte holde lukket, ingen tilskud og støtte til taxichauffører, og ikke en eneste musiker bevilget tilskud. Langt om længe åbnede Naalakkersuisut op for ansøgningerne af arbejdslegat før tid, som Musikerforbundet havde rykket for adskillige gange. Dette har dog nok blot været til udsmykning for Naalakkersuisut, eftersom ingen havde fået tilskud på baggrund af alt for strenge kriterier.

Det kan siges, at vi i Grønland står godt på nogle bestemte områder, på trods af hele Covid-19 situationens effekt i verden. Takket være at vi bor adskilt fra andre lande, har virussen ikke haft nemt ved at ramme os. Der skete så desværre en stor lukning internt, hvor der blev sat en stopper for mulighed for indtjening - dog byder man de indrejsende til landet velkommen. Vi har heldigvis fået økonomisk støtte fra Rigsfællesskabet, til brug for de erhvervsdrivende - det rebelske er dog, at der blev sparet på dem, der havde mest brug for det. Et land med et lille befolkning, har en hurtig og effektiv arbejdsproces, da de koordinerende personer man skal være i kontakt med, er ganske få. I dette land har vi desværre et gigantisk administrationskontor, med decideret fokus på centralisering - vi er få, men med meget begrænset fleksibilitet.

Med hjertet på det rette sted og med bestræbelse på at rette op på tingene, arbejder vi hårdt i Inatsisartut for at få vores værdier igennem med utallige forslag, hvert år. Alle vores mange forslag er på bekostning af mange økonomiske ressourcer. Vi giver mange opgaver til de forskellige departementer, i form af anmodning om analyser og udarbejdelse af rapporter. På trods af mange ansatte, bliver der brugt en del eksterne hjælp pga. det store antal opgaver.

Dette betyder at vi lægger et stort administrativt pres, samt giver byrde, selvom det i bund og grund er for bestræbelse på at rette op på samfundets vilkår, at vi fremlægger forskellige forslag. I henhold ordningen er der for Inatsisartut mulighed for at fremstille spørgsmål i henhold til §37. Selv ved udarbejdelse af spørgsmål, er dette også en betingelse at følge. Ved fremlæggelse af spørgsmål, er det heller ikke til at undgå, at anmode om opgaver fra departementer, og dette er igen på en bekostning på flere millioner kroner. Hvorfor behøver det at være sådan?

Jeg siger det igen: på grund af så stor centralisering har vi en langsom proces, med en så stor økonomisk byrde, hvor de selvstændige, de erhvervsdrivende og personer med viljestyrke, udsættes for en tung byrde med høje skatteydelse, afgifter for netop at kunne betale den store administration.

Vi foreslår derfor fra Atassut, at der uddelegeres ansvar, fremfor at tage det hele til os med henblik på centralisering af alt for mange ansvarsområder. Med stolthed skal vi ikke skyde os selv i foden, hvor vi bør være i stand til at genoverveje de store ansvarsområder, vi hverken økonomisk eller personalemæssigt kan løfte.

Hvis dette ikke sker, vil omkostningerne fortsat stige, med endnu større centralisering, højere afgifter og skattetryk, i et land med en af de største administrationer.

Der laves revision af finansloven hvert år, hvor man lægger penge ind i det ene fra det andet, hvor vi alle hver især, har ønsker på baggrund af vores værdier og vælgere. Med bestræbelse på at blive valgt, fremsætter vi forskellige værdier som befolkningen vil høre, vilkår og efter deres behov går vi til valg. Hvis alt ikke skal blive voldsomt dyrt, må vi ændre på vores "mindset".

Ansvar hos de offentlige bør holdes på et minimalt niveau. Skatteydelse må være de laveste, og ophøre med alle disse afgifter. Folk må føle at de har et ansvar, og med den største frihed. Hvordan kan alle 31 Inatsisartut medlemmer få det de ønsker, når vi kun har de begrænsede økonomiske ressourcer, hvis vi skal prioritere hvem af de folkevalgte der vil give mest og hjælpe medmennesker, med et godt formål?

Mine medfolkevalgte i landstinget, vi er blevet stemt ind for at arbejde sammen, lad os sætte en grænse for vores lyst til at tage til os af ansvarsområder. Det er ikke kun i den offentlige administrationen, i det kommunale, hos den enkelt at vi fratager ansvaret og ikke vil give den tilbage.

For eksempel tog vi i vores iver for selvstændighed alt for tidligt ansvaret for sundhedsvæsenet fra den danske stat, som har medført et presset administration af sundhedsvæsenet, hvor vi ikke har magtet at følge opgaven helt til dørs. Vores hovmod har været bekostelig for folkesundheden. Vi kan ikke rigtigt få vores sundhed eller for den sags skyld, vores tænder ordentligt behandlet når der er brug for det. Det er hvad selvstændighedstankerne har medført. Kun et sundt menneske kan være selvstændigt.

Selv om vi bruger mange millioner på uddannelse, er der stadigvæk meget frafald, og vi har stadigvæk et stort behov for højere uddannelsesniveau. Det er hvordan vi opfatter ordet ansvar vi er nødt til at tage op igen. Forældre skal opdrage, lærere skal undervise. Når vi gang på gang fra det offentlige fratager folks ansvar, er det endt med at vi beder folk om at stole og bare vente på at vi nok skal tage os af alting. Når vi fra Atassut siger at vi sætter mennesket i centrum, betyder det ikke at vi fratage deres ansvar og give alt ansvar til de offentlige. Et sundt, trygt, menneske er den der har adgang til et sundhedsvæsen der tager sig godt af én. Et sundt og trygt menneske er den der har en tryk familie der opmuntrer og tager sig godt af én. For familien er den vigtigste grundstøtte i samfundet.

Når vi gang på gang siger at vi skal sørge for at individet skal kunne forsørge sig selv, besluttet der også på samme tid at afgifterne skal forhøjes, selvom skattetrykket er tårnhøj. Det er frihedsberøvelse af mennesket. Vi kan fra det offentlige ikke "skabe" eller "sørge for" et menneske der forsørger sig selv og sin familie. Men hvis befolkningen skal kunne forsørge sig selv, er det

essentielt at vi fra det offentlige stopper med at blande for meget i folks frihed og ansvar, og begynder at decentralisere.

Til sidst skal vi også for alt i verden undgå politikere der arbejder for egen vindings skyld. Det har vi simpelthen ikke råd til.

Naalakkersuisut har stadig i sinde at låne et stort pengebeløb fra den danske stat. Vi vil fra Atassut gentage at et lån ikke er nødvendigt, for vi vil komme til at ramme os selv hvis vi tager et lån som vi skal bruge en årrække på at tilbagebetale, for det vil gå ud over den enkelte borger som skal betale lånet tilbage via skatten. Vi bør have en bedre kommunikation i det rigsfælleskab vi er medlem af, og finde andre løsninger på vores problemerne via rigsfælleskabet.

Gang på gang nævner vi nævner vi børnene. Uden undtagelse er børnene med i vores begrundelser. Hvis det ikke blot skal forblive flotte ord er vi simpelthen nødt til at igangsætte noget konkret. Fra børnene er helt små og når forældre skal arbejde, er vi nødt til at sætte vores lid til dygtige, udlærte pædagoger, der har overskud og vilje til at tage sig af vores børn. Desværre er der ingen vilje fra Naalakkersuisuts side at forhøje pædagogernes løn til en passende niveau. Det er åbenbart vigtigere for Naalakkersuisut at bruge millioner af borgernes skatte kroner på selvstændighedstanker. Det er vores børn der skal forme deres egen fremtid, hvorfor skal vi prioritere Forfatningskommissionen, end børnenes tryghed?

Naturen og miljøet er vores fælles ansvar, uanset om vi er fangere, fiskere, kontorarbejdere, forældre eller folkevalgte. Det er stykke arbejde vi må klare i fællesskab, og værdsætte. Hvis vi skal drive erhverv af vores natur, skal vi snarest og med stor vilje gøre noget ved miljøet. Det skal vi fra hjemmet, udenfor og fra Inatsisartut salen. Vi kan f.eks. starte med at rydde op i havbunden. Vi skal afsætte midler til fjernelse af spøgelsessgarn.

Fra Atassut er det ikke vores måde at blot ønske og kræve noget uden at fortælle om hvor vi skal hente pengene fra. Et godt sted at starte er at sætte pause på kommissionerne, f.eks. forfatningskommissionen. Den er blot til pynt med store omkostninger. Selv om det er en smuk tanke, lad os stoppe den overdrevne trang til selvstændighed, for man kan ikke styre et land økonomisk ud fra en smuk tanke.

Vi vil også forslå at man sætter afgift på turisternes overnatning på hotellerne. Det er kun udefrakommende turister der skal betale afgiften. Vi regner heller ikke med at turisterne vi klage over den, for de er jo allerede vant til at betale dén slags afgift i andre lande.

Vi foreslår også at man undersøger mulighederne for lakseopdræt i én af vores forslag i denne forsamling. Vi skal være åbne overfor alle muligheder for indtægter.

Vi har også i år fra Atassut fremlagt et forslag om at formindske centraliseringen, som handler om en mulig overdragelse af området for motorafgift til kommunerne, så dette arbejde kan udføres tæt på befolkningen. Vi vil også fremlægge et forslag som vi allerede har sendt, til vintersamlingen ang. overdragelse af gældsinddrivelse også til kommunerne. Formålet er decentralisering og at de ting behandles tæt på befolkningen.

Sidste efterårssamling mødte vi op til finanslovsforhandling og mødte Naalakkersuisoq for finanser, og vi fremlagde forskellige besparelser, samt forslag til hvordan vi kan skabe flere indtægter. Vi havde selvfølgelig også ønsker og krav der krævede finansiering af landskassen, men disse var

minimale. Vi blev desværre mødt af en Naalakkersuisoq der kun ville bestemme fra oven og ikke ville give sig, og kun ville have os til at være nikkedukker. Vi vil derfor fra Atassut opfordre Naalakkersuisoq for Finanser til at være mere imødekommende, og lade være med blot at sige, at han ikke ville røre vores forslag og krav, hvis vi ikke acceptere hele deres pakke.

Hvert år debatteres finanslovsforslaget, hvor vi debatterer ændringer, og til sidst besluttes til 3. behandling. Vi synes at det er på tide at vi begynder at ændre vores syn på den måde finansiere ting i samfundet på, som i mange mange år har handlet om at den centrale administration tager ansvaret for alt i samfundet. Selv om Inatsisartut gennem årene behandler flere og flere forslag og tiltag, vil det selvfølgelig ende med at vi bruger mange flere penge end vi kan magte. I princippet bør vi lære af vores fejl. Men når vi i så mange år har centraliseret så mange ting, så bør vi nu erkende vores fejl og vælge en ny vej. Det kan vi gøre i forhold til vores finanslov.

Befolkningen lever ikke for landets skyld. Folk eksisterer ikke for en smuk tankes skyld. Det er det selvstændige menneske der skal skabe et selvforsynende land eller stat, ikke omvendt. Det er den sunde, frie, trygge og selvstændige menneske i centrum, vi skal basere vores finanslov på.

Atassut eksisterer for det frie menneskets skyld. For med frihed kommer ansvar. For vi tror og stoler på det selvstændige menneske. Alt det andet, som er det højst nødvendige skal vi nok tage os af fra de offentlige.